

**ΗΜΕΡΙΔΑ ΙΕΝΕ «ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»
(10.11.2008)**

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ κ. Θ. ΣΚΥΛΑΚΑΚΗ

**ΓΓ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ &
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΕΞ**

Κυρίες και κύριοι

Δίχως αμφιβολία, το ζήτημα της ενεργειακής πολιτικής συνδέεται αναπόσπαστα με μεγάλης σημασίας προκλήσεις για το μέλλον της ανθρωπότητας. Η επάρκεια των ενεργειακών πόρων και η εξασφάλιση της συνεχούς και ασφαλούς ροής τους συνιστούν έναν από τους κρίσιμους άξονες για την παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη.

Η προμήθεια ενέργειας άπτεται βεβαίως ζωτικών γεωπολιτικών συμφερόντων των κρατών. Την ίδια στιγμή όμως, το φαινόμενο των διαρκών διακυμάνσεων της τιμής των υδρογονανθράκων, σε συνδυασμό με την υπό εξέλιξη παγκόσμια οικονομική κρίση, προσδίδει στο θέμα αυτό και μία κοινωνική διάσταση. Επιπλέον, η αυξανόμενη χρήση ορυκτών καυσίμων, σε έναν κόσμο διψασμένο για ενέργεια, συμβάλλει στην όξυνση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής, ενός φαινομένου με πολλαπλές και πολυσύνθετες συνέπειες: περιβαλλοντικές, οικονομικές, κοινωνικές, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.

Τέσσερεις είναι οι επίκαιρες παράμετροι της τρέχουσας διεθνούς κατάστασης:

- v Η μεγάλη αστάθεια στις τιμές των υδρογονανθράκων,
- v Οι απτές, οικονομικές παρενέργειες της υπό εξέλιξη διεθνούς κρίσης
- v Η κρίσιμη περίοδος που διερχόμαστε, ενόψει της επίτευξης τελικής διεθνούς συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή
- v Τα νέα πολιτικά δεδομένα, με την αλλαγή κυβέρνησης στις ΗΠΑ, που δημιουργεί προσδοκίες και δυνατότητες για τις νέες δυναμικές που θα δημιουργηθούν στις διεθνείς σχέσεις, οι οποίες, ενδεχομένως, να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη διεθνή συνεργασία.

Σήμερα, σε μία περίοδο διεθνούς ύφεσης, οι τιμές του πετρελαίου έχουν μειωθεί από το ύψος που είχαν φτάσει και παρουσιάζουν έντονες διακυμάνσεις (δεν θα μπορούσαν βεβαίως υπό τις σημερινές συνθήκες να συνεχίζουν στα 140 δολάρια το βαρέλι), παραμένουν ωστόσο σε σχετικά υψηλά επίπεδα (γύρω στα 60 δολάρια το βαρέλι) με το δολάριο ιδιαίτερα ανεβασμένο. Δεδομένου ότι όλες οι προηγούμενες εκτιμήσεις για την εξέλιξη των τιμών των υδρογονανθράκων σε μεσοπρόθεσμο και μακροχρόνιο διάστημα διαψεύστηκαν οικτρά, κανείς, σήμερα δεν τολμά να διακινδυνεύσει προβλέψεις.

Θυμόμαστε όλοι τις προβλέψεις του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας, πριν 4-5 χρόνια, που μιλούσε για σταθερές και ήπια αυξανόμενες τιμές ενέργειας, για τις επόμενες δεκαετίες. Δεν έχει επίσης ακόμα στεγνώσει το μελάνι από τις προβλέψεις μεγάλων διεθνών τραπεζών, που μιλούσαν για 200 \$ το βαρέλι.

Είναι λοιπόν πολύ δύσκολο να γίνει αυτή την περίοδο μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός. Ιδίως με δεδομένο ότι έχουμε ήδη εισέλθει σε περίοδο διεθνούς οικονομικής επιβράδυνσης η οποία θα επηρεάσει τον ενεργειακό σχεδιασμό τόσο των ανεπτυγμένων όσο και των αναπτυσσόμενων χωρών. Ιδίως οι δεύτερες, οι οποίες τα τελευταία χρόνια σημείωναν ρυθμούς ανάπτυξης της τάξεως του 7,5% και οι οποίες έχουν μία οικονομία προσανατολισμένη στον πρωτογενή και τον δευτερογενή τομέα, εκτιμάται ότι θα επηρεαστούν σοβαρά από τη διαφαινόμενη επιστροφή σε παγκόσμιους ρυθμούς μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, της τάξεως του 3% (πολύ μακριά από το 4,5% των τελευταίων χρόνων).

Λόγω των ανωτέρω εξελίξεων η ζήτηση για υδρογονάνθρακες θα είναι ασφαλώς μικρότερη στην επόμενη φάση. Η συστολή, ωστόσο, του παγκόσμιου χρηματοοικονομικού συστήματος, της παγκόσμιας δηλαδή διαθεσιμότητας κεφαλαίων και η ένταση της αβεβαιότητας θα επηρεάσει ταυτόχρονα και τις επενδύσεις στον τομέα της ανάπτυξης νέων κοιτασμάτων. Όσο για το τελικό αποτέλεσμα στη παγκόσμια ενεργειακή αγορά, όλων αυτών των αντικρουόμενων τάσεων, κανείς δεν μπορεί σήμερα με βεβαιότητα να το προβλέψει.

Κυρίες και Κύριοι,

Είναι πλέον σαφές ότι η ασφαλής προμήθεια φιλικής προς το περιβάλλον και προσιτής οικονομικά ενέργειας αποτελεί ένα από τα κρισιμότερα ζητήματα της εποχής μας. Οι ανθρωπογενείς κλιματικές αλλαγές, που επέρχονται ταχύτερα απ' ότι υπολογίζαμε και για τις οποίες ευθύνονται κυρίως οι εκπομπές αερίων λόγω της χρήσης ορυκτών καυσίμων, αντιμετωπίζονται πλέον ως σοβαρότατο πρόβλημα, που χρήζει άμεσης αντιμετώπισης. Σήμερα -σε ολόκληρο τον κόσμο και πολύ περισσότερο στην ΕΕ- έχει γίνει πλέον αντιληπτή τόσο η έκταση όσο και οι επιπτώσεις του εν λόγω φαινομένου. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμα και στις ΗΠΑ, όπου υπήρχαν οι περισσότεροι σκεπτικιστές, η πρόσφατη εκλογή Obama οδηγεί προς μία αλλαγή κατεύθυνσης. Κατά την προεκλογική του εκστρατεία, ο νεοεκλεγείς Πρόεδρος των ΗΠΑ ανακοίνωσε ότι θα επιδιώξει τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, κατά 80% έως το 2050, μέσω ενός συστήματος εμπορίας και ανταλλαγής ρύπων. Έχει εξάλλου υποσχεθεί ότι θα δρομολογήσει ένα πρόγραμμα δεκαετούς διάρκειας, 150 δις \$, προκειμένου να παραχθεί από τις ΗΠΑ ενέργεια φιλικότερη προς το περιβάλλον.

Παράλληλα ωστόσο, αναδύεται ένα ακόμα κρίσιμο ερώτημα: Πώς θα επηρεάσει η αναμενόμενη μείωση του παγκόσμιου ρυθμού ανάπτυξης την εξέλιξη του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής; Η απάντηση και στο ερώτημα αυτό δεν είναι εύκολη.

Η βραδύτερη ανάπτυξη θα μειώσει ασφαλώς το ρυθμό αύξησης των εμπομπών. Όμως οι δυσκολίες της χρηματοδότησης μπορεί να ωθήσουν προς περισσότερο «ρυπογόνες» λύσεις ή να καθυστερήσουν αντίστοιχα τόσο την έρευνα σε νέες πράσινες τεχνολογίες όσο και τις επενδύσεις σε αυτές.

Επίσης τα αμεσότερα οικονομικά προβλήματα μπορεί να μειώσουν την πολιτική έμφαση στο περισσότερο μακροπρόθεσμο πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής, με τελικό αποτέλεσμα να χαθεί πολύτιμος χρόνος και όταν τελικά θα προχωρήσουν αποτελεσματικότερες πολιτικές να είναι ήδη αργά. Γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το φαινόμενο του θερμοκηπίου είναι αθροιστικό. Στην ατμόσφαιρα υπάρχουν ακόμα αέρια του θερμοκηπίου που εκλύθηκαν στη διάρκεια της μεγάλης ύφεσης της δεκαετίας του 30. Οι προσωρινές οικονομικές διακυμάνσεις επηρεάζουν ελάχιστα τις μακροχρόνιες τάσεις σε ότι αφορά την κλιματική αλλαγή. Αν λοιπόν κάνουμε το λάθος αυτό, όταν θα έχουμε και πάλι την οικονομική πολυτέλεια να επικεντρώσουμε την προσοχή μας στην κλιματική αλλαγή είναι πιθανόν να έχει περάσει πλέον το σημείο καμπής (tipping point) σε ό,τι αφορά στην επιδείνωση του κλίματος και η ανθρωπότητα να βρεθεί αντιμέτωπη με βαρύτερες περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις.

Υπάρχει ωστόσο και μια πιο αισιόδοξη εκδοχή. Η ανθρωπότητα να αντιμετωπίσει δηλαδή-μετά τα τρέχοντα παθήματα σε οικονομικό επίπεδο- με περισσότερη σωφροσύνη το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής και να επιτευχθεί τελικά μια παγκόσμια συμφωνία το 2009 -στη διάσκεψη της Κοπεγχάγης- για τον δραστικό περιορισμό των αερίων του θερμοκηπίου.

Αν καταλήξουμε το 2009 σε παγκόσμια συμφωνία, αυτή θα έχει ως συνέπεια την έρευνα, ανάπτυξη και ταχύτατη διάδοση σε ολόκληρο τον πλανήτη νέων τεχνολογιών, που θα επιτρέψουν την κλιματολογικά ουδέτερη οικονομική ανάπτυξη. Αυτή είναι άλλωστε και η μόνη ρεαλιστική και εφικτή λύση, σε έναν κόσμο στον οποίο εξακολουθούν να υπάρχουν δισεκατομμύρια άνθρωποι κάτω από το επίπεδο της απόλυτης φτώχειας και στον οποίο θα προστεθούν άλλα 2,5 δισεκατομμύρια μέχρι τα μέσα του αιώνα.

Η λύση του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής δεν μπορεί συνεπώς να προέλθει από τον περιορισμό της ανθρώπινης οικονομικής δραστηριότητας. Γιατί απλούστατα αυτό δεν πρόκειται ποτέ να γίνει αποδεκτό από τα 3/4 του πλανήτη που αποζητούν ένα «δυτικό» επίπεδο ζωής.

Σ' αυτό το σημείο, επιτρέψτε μου να αναφέρω συνοπτικά τα σημαντικότερα μέτρα στα οποία θα δοθεί η μάχη του περιορισμού των αερίων του θερμοκηπίου στο άμεσο μέλλον. Μέτρα στα οποία αναμένεται να επενδυθούν τρισεκατομμύρια δολάρια στις επόμενες δεκαετίες.

Έχουμε λοιπόν:

- Την εξοικονόμηση ενέργειας (τομέας που είναι οικονομικά αποδοτικός ακόμα και χωρίς να ληφθούν υπ' όψη οι επιπτώσεις του φαινομένου του θερμοκηπίου).

- Τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (αιολική, ηλιακή, βιομάζα, γεωθερμία, κύματα, υδροηλεκτρικά κ.λπ.).
- Τεχνολογίες για καθαρότερη καύση των υδρογονανθράκων.
- Διακράτηση και αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα (CCS), που εκλύουν τα θερμοηλεκτρικά εργοστάσια που χρησιμοποιούν άνθρακα.
- Την πυρηνική ενέργεια.
- Τις τεχνολογίες για τη δημιουργία καθαρών καυσίμων (βιοκαύσιμα επόμενης γενιάς).
- Την δάσωση και αναδάσωση και τις νέες τεχνολογίες για τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου, που συνδέονται με την γεωργία.

Στους τομείς αυτούς, εφόσον και όταν επιτευχθεί μια νέα μετά το Κιότο -και πραγματικά παγκόσμια- συμφωνία, αυτή αναμένεται να ενθαρρύνει την προώθηση επενδύσεων, καθώς και την έρευνα και ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και να χρησιμοποιήσει προς τούτο διάφορα εργαλεία, όπως: τα συστήματα περιορισμού και εμπορίας ρύπων (cap & trade), οι αυστηρότεροι επί μέρους περιβαλλοντικοί κανονισμοί ή ακόμα και η φορολόγηση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα. Ποιό τελικά μίγμα θα υιοθετηθεί είναι πολύ νωρίς να συζητήσουμε μια που χωρίς να διευκρινιστεί στις λεπτομέρειές της η βούληση της νέας αμερικανικής κυβέρνησης, είναι αδύνατο να προχωρήσει ουσιαστικά η διαπραγμάτευση. Το βέβαιο είναι ότι με την ώθηση που δίδουν οι νέες δεσμεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την μείωση των εκπομπών και τις ανανεώσιμες πηγές μέχρι το 2020, που μετατρέπονται πλέον σε ευρωπαϊκή νομοθεσία, η μετά το Κιότο εποχή και οι ευκαιρίες που την συνοδεύουν έχει ήδη αρχίσει. Παρά τη διεθνή οικονομική κρίση. Και είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι οι όποιες οικονομικές δυσχέρειες δεν φαίνεται να καθυστερούν την προσπάθεια επίτευξης οριστικής συμφωνίας, αρχικά εντός του πλαισίου της ΕΕ.

Κυρίες και κύριοι,

Η Ελλάδα, από την πλευρά της, προσπαθεί να εφαρμόσει μία συνδυασμένη πολιτική επί των θεμάτων ενέργειας και κλίματος. Τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, συμβάλλει στη σχετική διαβούλευση και αναλαμβάνει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την επίτευξη λύσεων. Στο πλαίσιο της ΕΕ, η συμμετοχή μας είναι ενεργή σε όλα τα επίπεδα διαμόρφωσης πολιτικής. Η σημασία της προώθησης μιας τελικής, κοινά αποδεκτής και πολλαπλώς επωφελούς λύσης αναφορικά με το πακέτο «κλίμα-ενέργεια» αποτελεί βασική προτεραιότητα της ελληνικής πολιτικής.

Σε ένα άλλο επίπεδο, το ελληνικό ΥΠΕΞ συμβάλλει, στο μέτρο των αρμοδιοτήτων του, στην προσπάθεια για εξοικονόμηση ενέργειας και στην προώθηση της φιλικής προς το περιβάλλον επιχειρηματικότητας.

Σ' αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η συνεργασία με την USAID για προγράμματα αναγνώρισης επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και εξοικονόμησης ενέργειας σε κτηριακές εγκαταστάσεις σε 9 επιλεγμένες χώρες της Ενεργειακής Κοινότητας Ν.Α. Ευρώπης, στη σύσταση και λειτουργία της οποίας, η Ελλάδα διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο. Το κοινό πρόγραμμα Syn-energy, ύψους 10 εκ. Ευρώ, στο οποίο αναφέρομαι, περιλαμβάνει προτάσεις βελτίωσης του επενδυτικού περιβάλλοντος, μεταφορά τεχνογνωσίας, πραγματοποίηση έργων εξοικονόμησης ενέργειας σε κτήρια κοινωνικού χαρακτήρα, καθώς και τον εντοπισμό έργων με επενδυτικό ενδιαφέρον, στο τομέα των ΑΠΕ.

Κυρίες και κύριοι,

Κλείνοντας την παρέμβασή μου, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι η Ελλάδα, αξιοποιώντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, μπορεί να προσδοκά σημαντικά οφέλη από τις νέες ενεργειακές εξελίξεις. Το τεράστιο φυσικό δυναμικό που διαθέτουμε αποτελεί σταθερή βάση για την προσέλκυση και προώθηση επενδύσεων στις ΑΠΕ. Η προσέγγιση αυτή θα μας επιτρέψει να τροφοδοτήσουμε την οικονομία μας με αποδοτικούς, ασφαλείς και περιβαλλοντικά ουδέτερους ενεργειακούς πόρους, παραμένοντας ταυτόχρονα ανταγωνιστικοί. Παράλληλα, διαφοροποιώντας τις ενεργειακές μας πηγές και πυκνώνοντας το δίκτυο οδεύσεων των πρώτων υλών στο έδαφός μας (με τους αγωγούς Μπουργιάς-Αλεξανδρούπολη, TGI και South Stream), συμβάλλουμε ουσιαστικά στην εμπέδωση της ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ. Η εξωτερική ενεργειακή μας πολιτική στηρίζεται στη προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας και του παγκόσμιου διαλόγου και αντανάκλα την επιθυμία μας για τη διαμόρφωση μιας ασφαλούς, ειρηνικής, οικονομικά αποδοτικής και περιβαλλοντικά φιλικής ελληνικής, περιφερειακής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας αγοράς ενέργειας.

Σας ευχαριστώ.